

Regionspecifika frågor om vårdsökande under pandemin för Region Skåne

Tilläggsrapport Hälsa- och sjukvårdsbarometern 2022
Genomförd av Institutet för kvalitetsindikatorer (Indikator)

institutet
för kvalitetsindikatorer

Innehåll

Om respondenterna	3
Resultat	5
Ändrade förväntningar	6
Undvikit att söka vård?	10
Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård	14
Har hälsotillståndet påverkats av att de undvikit att söka vård?	20
Sammanfattning	24

Om undersökningen

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsbarometern (HSB) är en nationell undersökning som syftar till att ta reda på vad befolkningen har för uppfattning om hälso- och sjukvården i respektive region. Undersökningen genomförs två gånger varje år och denna rapport grundar sig på det sammanvägda resultatet 2022.

Förutom ett nationellt frågeformulär fick varje region möjligheten att ställa ett antal regionsspecifika frågor. I denna extrarapport presenteras Region Skånes fyra regionsspecifika frågor.

Målgrupp och urval

Målgruppen för HSB är Sveriges befolkning men i denna rapport presenteras endast Region Skånes resultat. Antalet svar är 6 702 i Region Skåne och 48 304 i riket, detta innebär att 14 procent av de svarande kommer från Region Skåne.

Enkät och extrafrågor

Det nationella frågeformuläret bestod av 16 frågor varav 4 var bakgrundsfrågor.

Region Skåne valde att beställa fyra regionsspecifika frågor som presenteras i denna rapport:

- "Har dina förväntningar på att kunna få vård vid behov, förändrats på grund av coronapandemin?",
- "Har du undvikit att söka vård (till exempel sjukvård, tandvård, psykolog, mödravård) på grund av coronapandemin?",
- "Vilken var orsaken eller orsakerna till att du inte sökte vård?",
- "Bedömer du att ditt hälsotillstånd har påverkats på grund av att du har undvikit att söka vård?"

Rapport

Resultatet presenteras i form av text och diagram samt nedbrutet på kön, ålder, upplevt hälsotillstånd och utbildningsnivå.

Även jämförelser med tidigare hälso- och sjukvårdsundersökningar med liknande frågor görs. Notera att skillnader i frågeformuleringar, svarsalternativ och i urval påverkar jämförbarheten.

Om respondenterna

	Procent	Antal
Kön		
Kvinnor	52%	3493
Män	48%	3209
Bas		6702
Åldersgrupp		
18 - 29 år	12%	788
30 - 39 år	10%	695
40 - 49 år	12%	830
50 - 59 år	19%	1262
60 - 69 år	17%	1172
70 - 79 år	20%	1334
80 år eller äldre	9%	621
Bas		6702

Bas:

År: 2022

Region: Region
Skåne

	Procent	Antal
Hälsotillstånd		
Mycket bra/Bra	65%	4365
Någorlunda	27%	1814
Dåligt/Mycket dåligt	8%	514
Bas		6693
Utbildningsnivå		
Grundskola	11%	728
Gymnasieskola	35%	2324
Universitet/högskola	45%	2999
Annan utbildning	9%	630
Bas		6681

Bas:

År: 2022

Region: Region
Skåne

Resultat

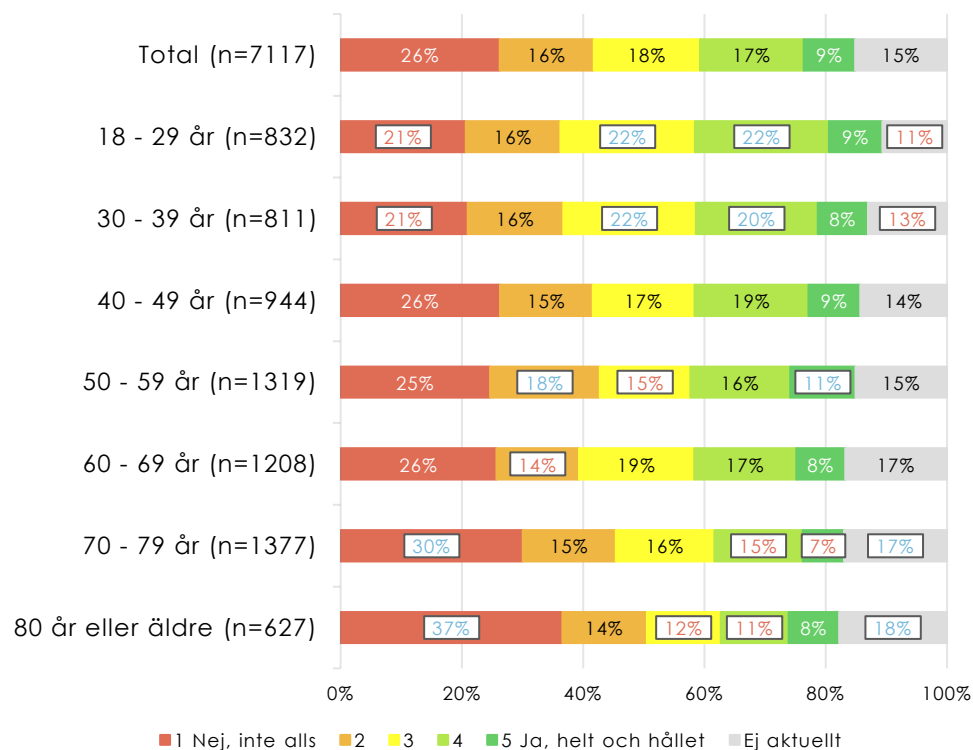
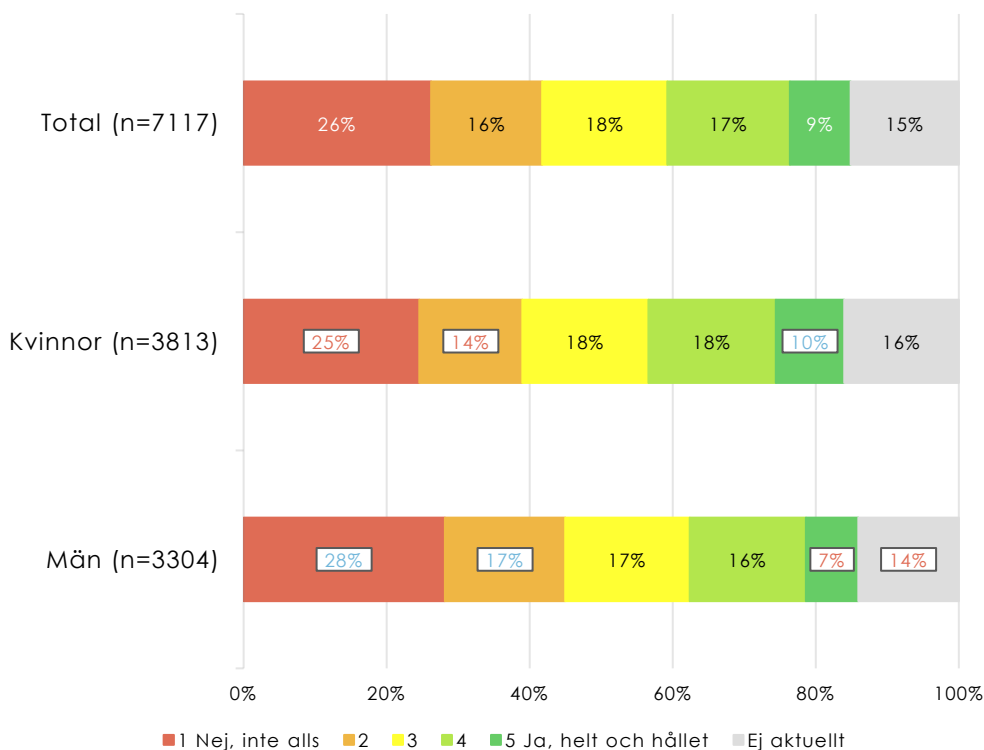

Ändrade förväntningar?

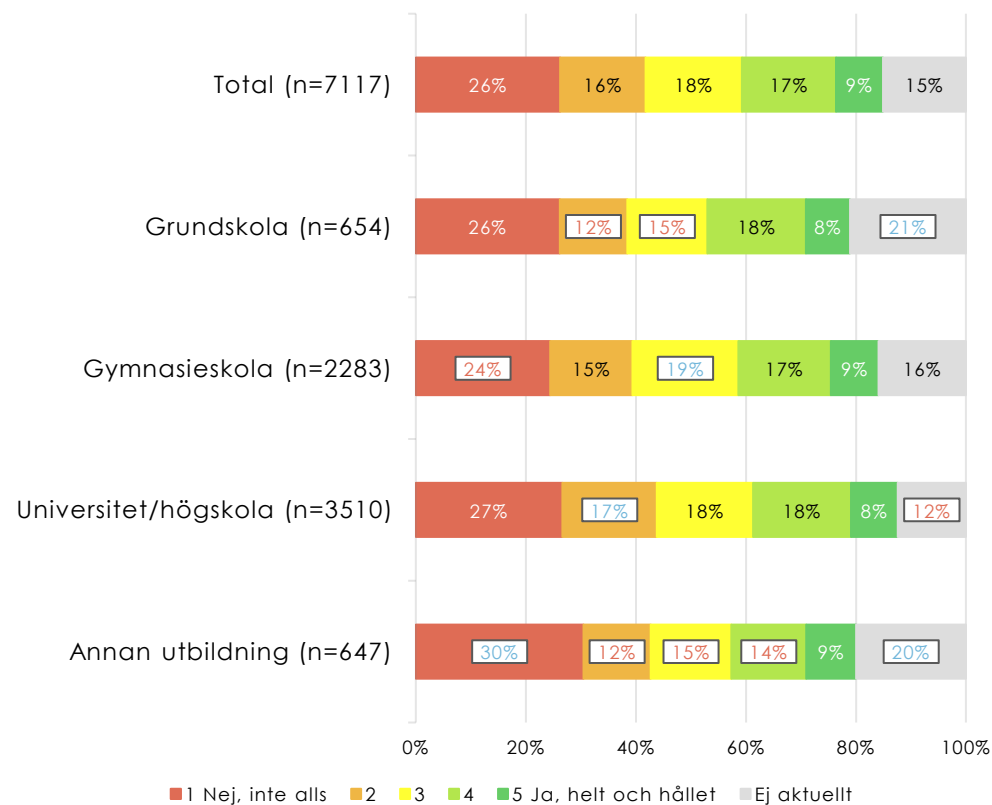
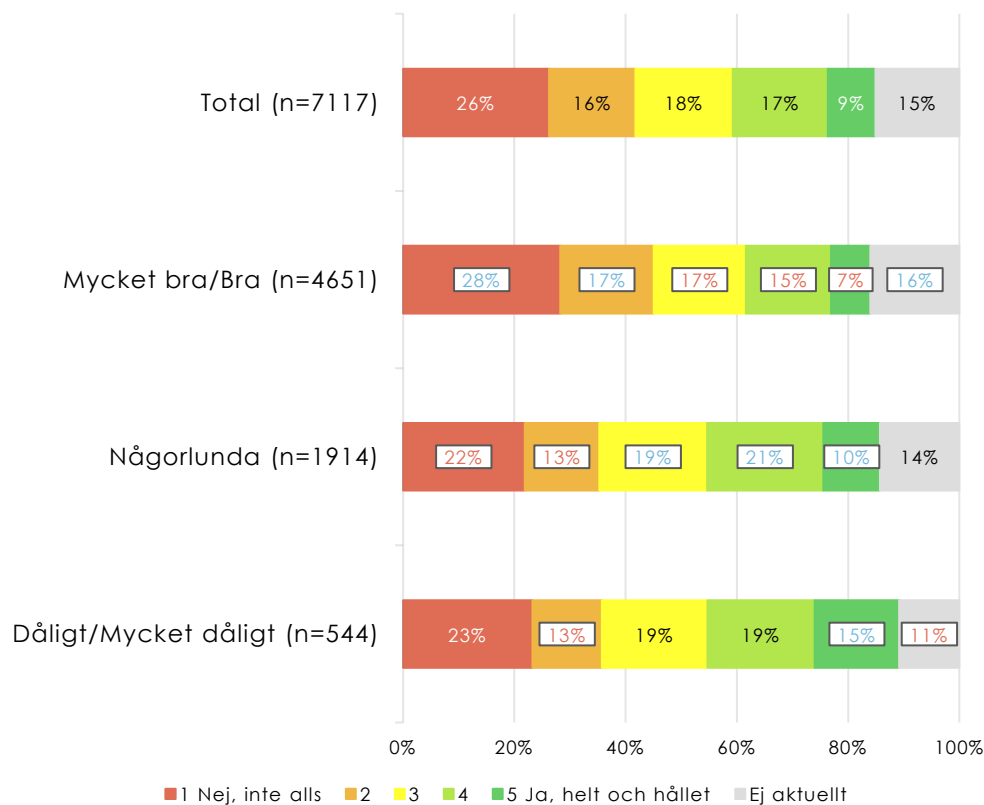
Förändrade förväntningar på vården på grund av coronapandemin – Kön och ålder

- Drygt 1 av 4 skåningars förväntningar på att få vård vid behov har förändrats på grund av coronapandemin.
- Kvinnors förväntningar på vården har förändrats mer än vad männens förväntningar har.
- Yngre invånares förväntningar på vården tenderar att ha förändrats mer än äldre invånares förväntningar.

Förändrade förväntningar på vården på grund av coronapandemin – Hälsofällstånd och utbildningsnivå

- Invånare som upplever att de har ett mycket bra eller bra hälsotillstånd har till lägre grad förändrade förväntningar på vården jämfört med de som har någorlunda eller dåligt/mycket dåligt hälsotillstånd.
- Respondenter med annan utbildning har mindre förändrade förväntningar jämfört med övriga grupper

Jämförelser med tidigare undersökningar

Svarsalternativ	NPE 2020**	NPE 2021**	
	Akutmottagningar Skåne	Primärvården Skåne	HSB 2022 Region Skåne
5 (ja helt och hållet)	15%	12%	9%
4	16%	16%	17%
3	19%	17%	18%
2	8%	8%	16%
1 (Nej inte alls)	36%	36%	26%
Ej aktuellt	7%	11%	15%
Balansmått (positiva minus negativa svar)	-13%	-15%	-16%

- I de undersökningar som gjorts tidigare där en likartad frågeställning ställts, som i Nationell Patientenkät för akutmottagningar i Skåne (2020) och Primärvården i Skåne (2021) var resultatet likartat som i HSB 2022 för Region Skåne. I samtliga mätningar var balansmättet (andelen positivt svarande minus andelen negativt svarande) negativt och mellan 13-16 procent.
- Det ska tilläggas att vi i detta fall inte har data från tiden innan pandemin slog till, men dessa undersökningar antyder att 3 av 10 patienter/boende i Skåne ändå uppgett att deras förväntningar på sjukvården ändrats till följd av pandemin medan drygt 4 av 10 uppger att deras förväntningar inte ändrats.

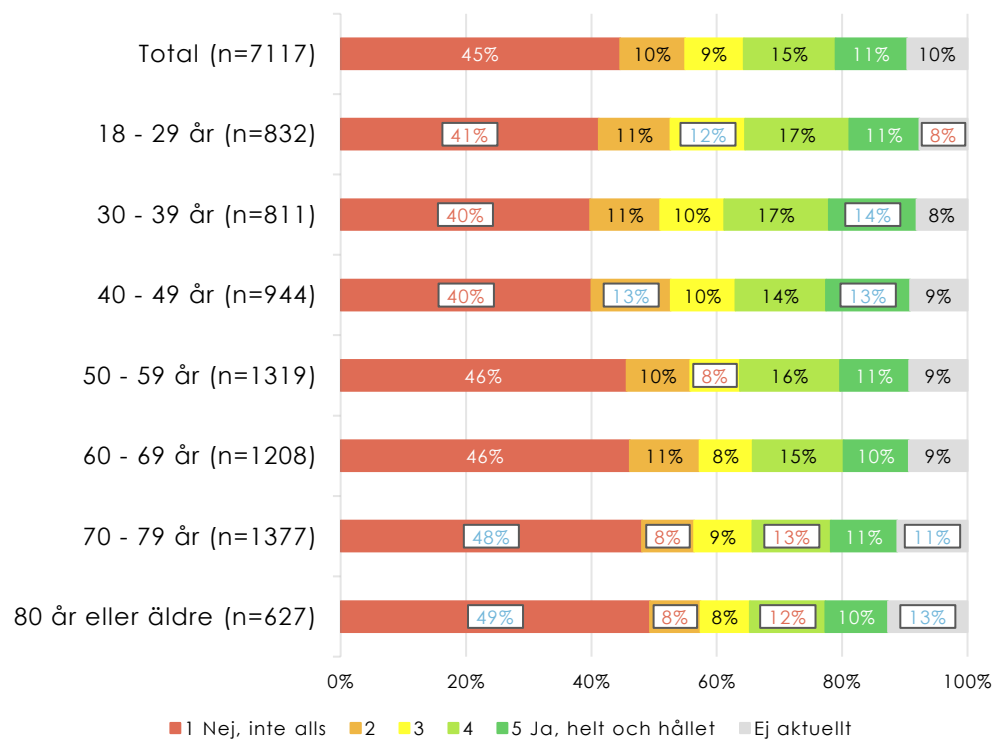
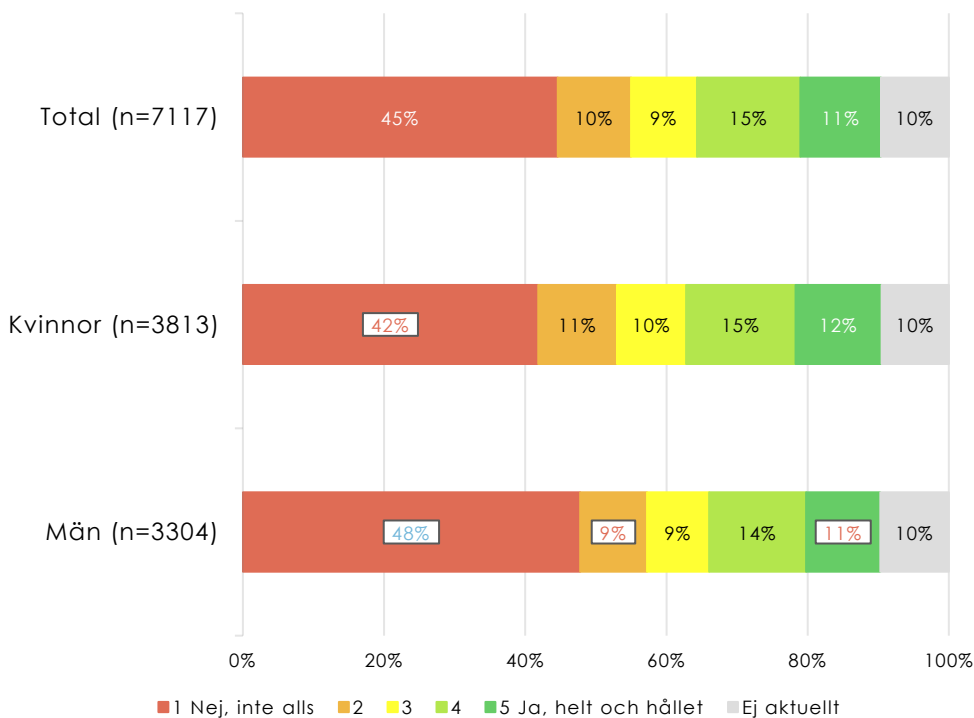

Undvikit att söka vård på grund av coronapandemin

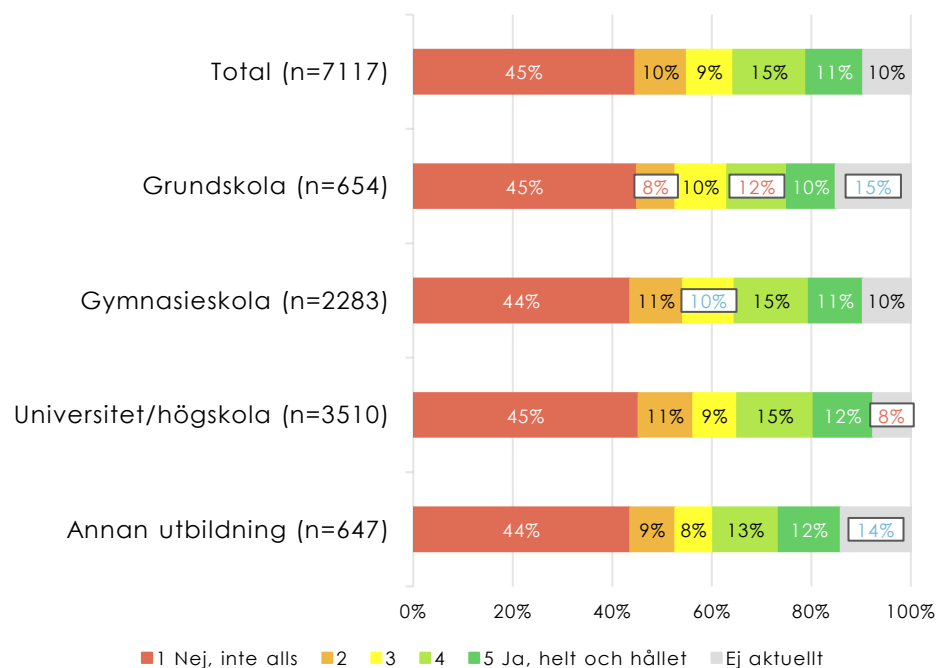
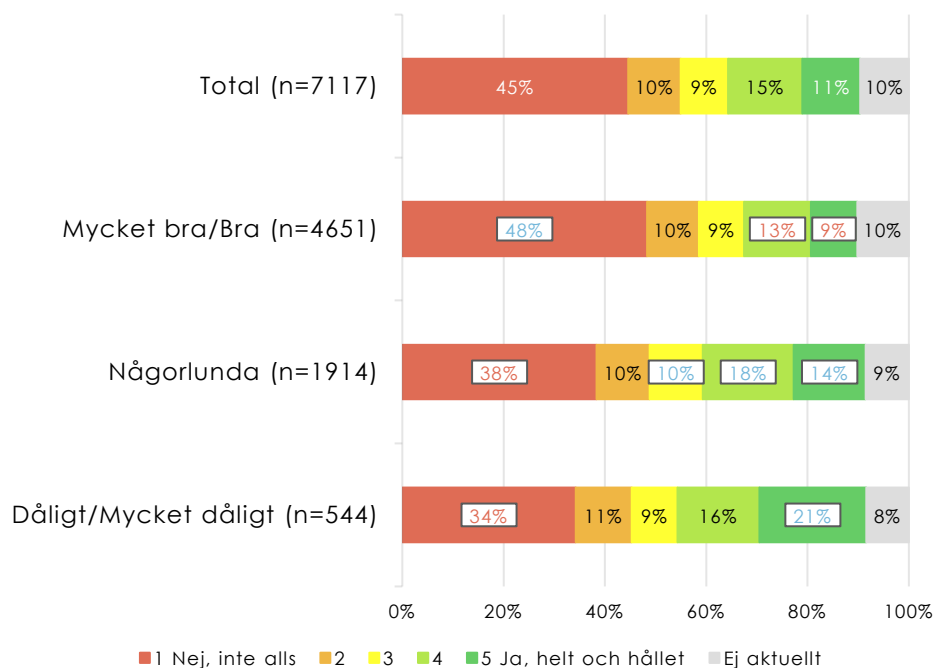
Undvikit att söka vård på grund av coronapandemin – Kön och ålder

- Totalt uppger nästan 3 av 10 att de undvikit att söka vård på grund av pandemin.
- Män uppger i lägre grad att de undvikit att söka vård på grund av pandemin.
- De äldsta åldersgrupperna uppger i högre grad att de "inte alls" undvikit att söka medan de yngsta uppger det alternativet i lägre grad. Med andra ord har yngre undvikit att söka vård i högre grad än äldre.

Undvikit att söka vård på grund av coronapandemin – Hälsotillstånd och utbildningsnivå

- Upplevt hälsotillstånd tycks vara den mest avgörande faktorn för om du undvikit att söka vård på grund av pandemin. Nästan 4 av 10 med dålig/mycket dåligt hälsotillstånd uppger att de undvikit att söka vård jämfört med drygt 2 av 10 som gjort det bland de med mycket bra/bra hälsotillstånd.
- I relation till utbildningsnivå finns det väldigt få signifikanta skillnader när det gäller undvikandet att söka vård.

Jämförelser med tidigare undersökningar – undvikit söka vård

Frågor om respondenten avstått/undvikit vård har ställts i tidigare undersökningar men med lite olika formuleringar och svarsalternativ.

Slår vi ihop svarsalternativen till två stycken kan vi se följande mönster:

- Jämfört med vårdbarometern 2010 har andelen som avstått vård under 2022 ökat från 16 till 26 procent.
- Resultatet i HSB 2022 är däremot lägre än vad den är i den Nationella Folkhälsoenkäten från 2021 då 32 procent uppgav att de avstått vård som en följd av coronapandemin.

Svarsalternativ	Vårdbarometern 2010 (Region Skåne)*	Vårdanalys (2021)**	Nationella Folkhälsoenkäten (2021)***	NPE 2020**** Akutmottagningar Skåne	NPE 2021**** Primärvården Skåne	HSB 2022 Region Skåne
Ja	16%	19%	19%	32%	19%	23%
Nej	83%	81%	81%	68%	69%	65%

* I Vårdbarometern var frågeställningen "Har du under de senaste 6 månaderna någon gång ansett dig vara i behov av sjukvård men avstått från att söka vård?" med svarsalternativen: "Ja, flera gånger", "Ja, en gång" och "Nej"

** Vårdanalys (2021) var frågeställningen "Har pandemin gjort att du själv valt att göra något av följande? Självt avstått från att söka vård" med svarsalternativen: "Ja, flera gånger", "Ja, en gång" och "Nej". Enkäten gick ut till slumpmässigt rekryterad webbaserad befolkningspanel med deltagare från fem regioner (Blekinge, Jönköping, Stockholm, Värmland, Östergötland)

*** Nationella Folkhälsoenkäten 2021 var frågeställningen "Har du under coronapandemin undvikit att söka vård (t.ex. sjukvård, tandvård, psykolog eller mödravård)?" "Ja, någon gång", "Ja, flera gånger" och "Nej".

**** I NPE 2020 och 2021 var frågeställningen "Har du undvikit att söka vård (till exempel sjukvård, tandvård, psykolog, mödravård) på grund av coronapandemin och svarsalternativen var "Nej, inte alls" till "Ja, helt och hållet" + Ej aktuellt, skala 1-5.

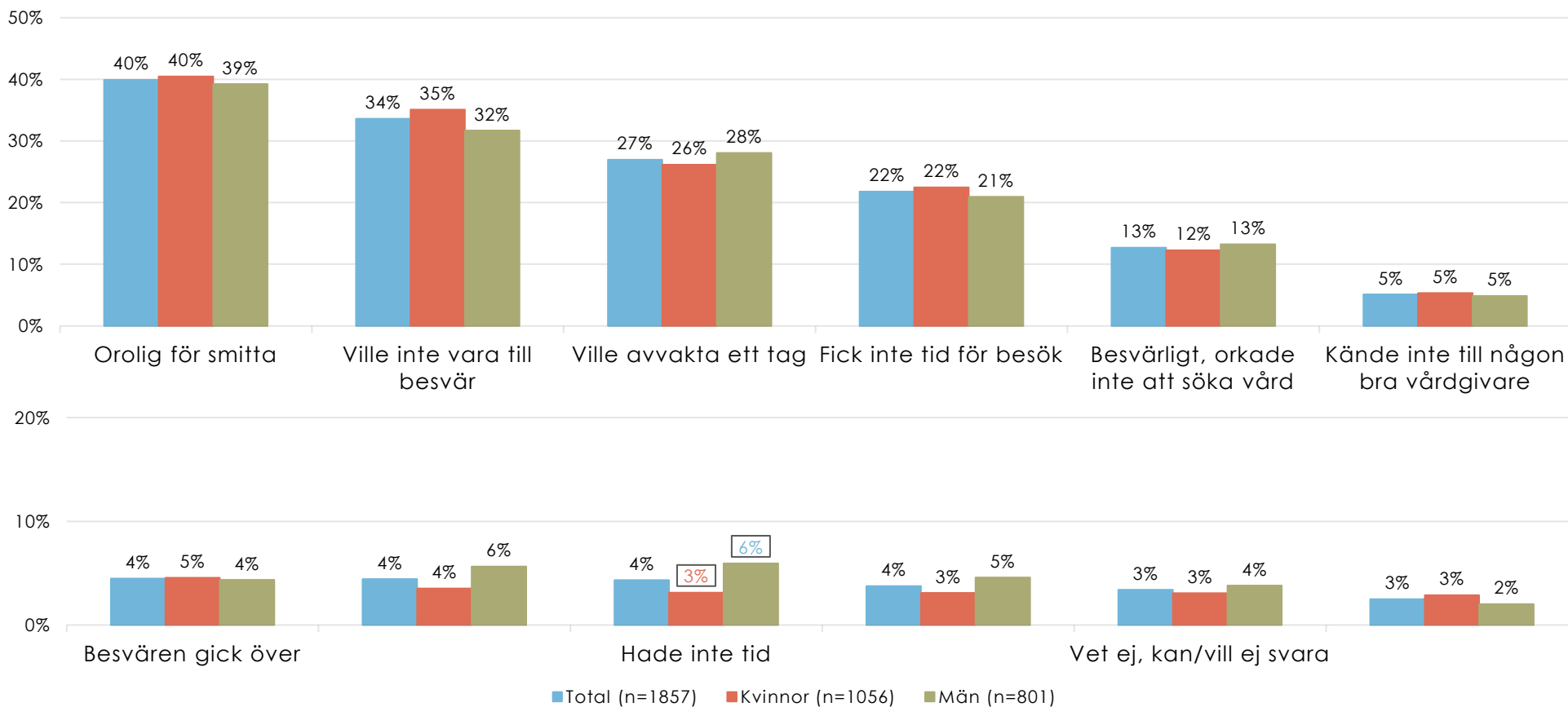

Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård

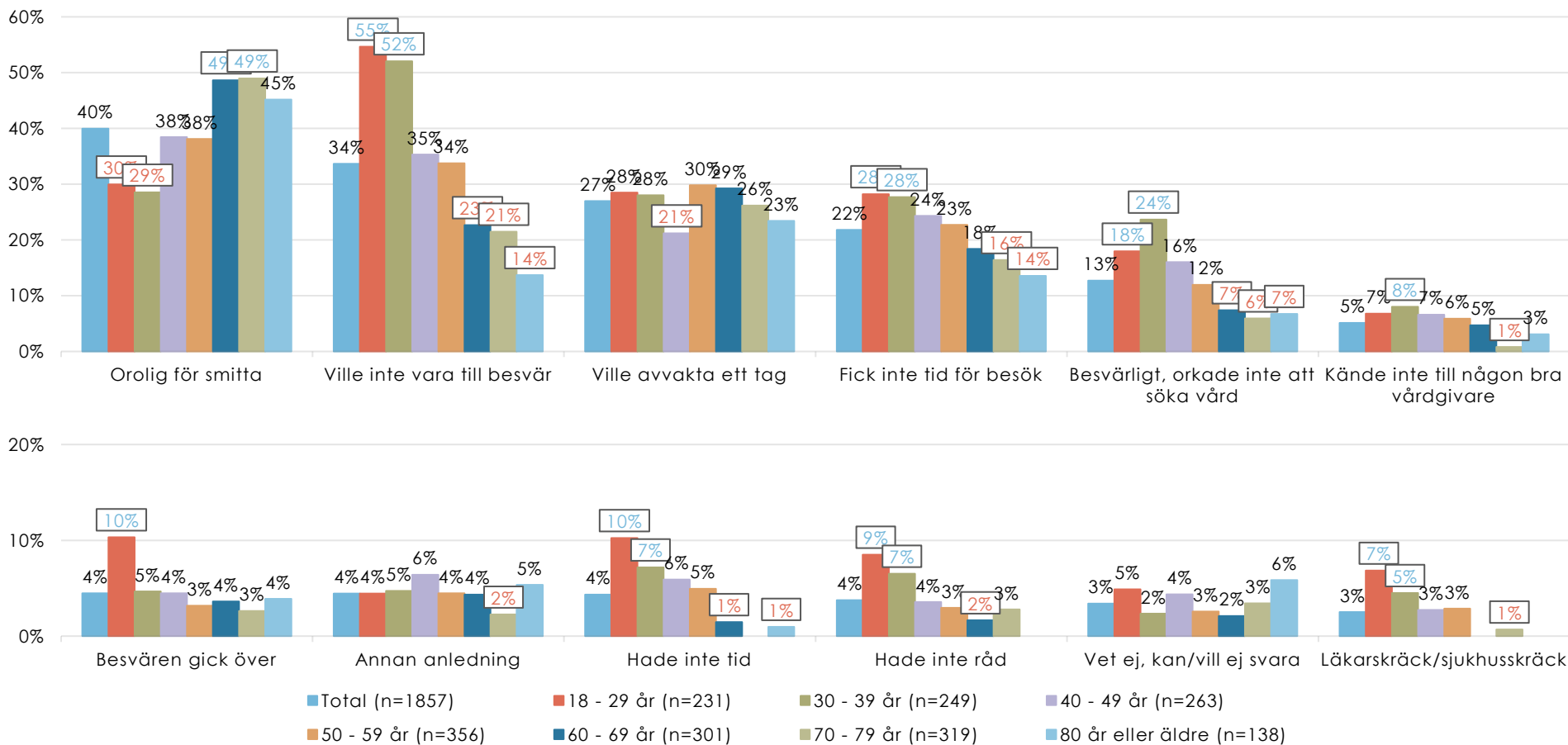
Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård - Kön

- Den främsta orsaken att respondenterna har undvikit vård är för att de är orolig för smitta, vilket 4 av 10 uppgav.
- Runt 3 av 10 svarade att de inte ville vara till besvär samt att de ville avvakta ett tag.
- När det gäller orsaken till att de inte sökte vård var orsakerna ganska likartade mellan män och kvinnor.

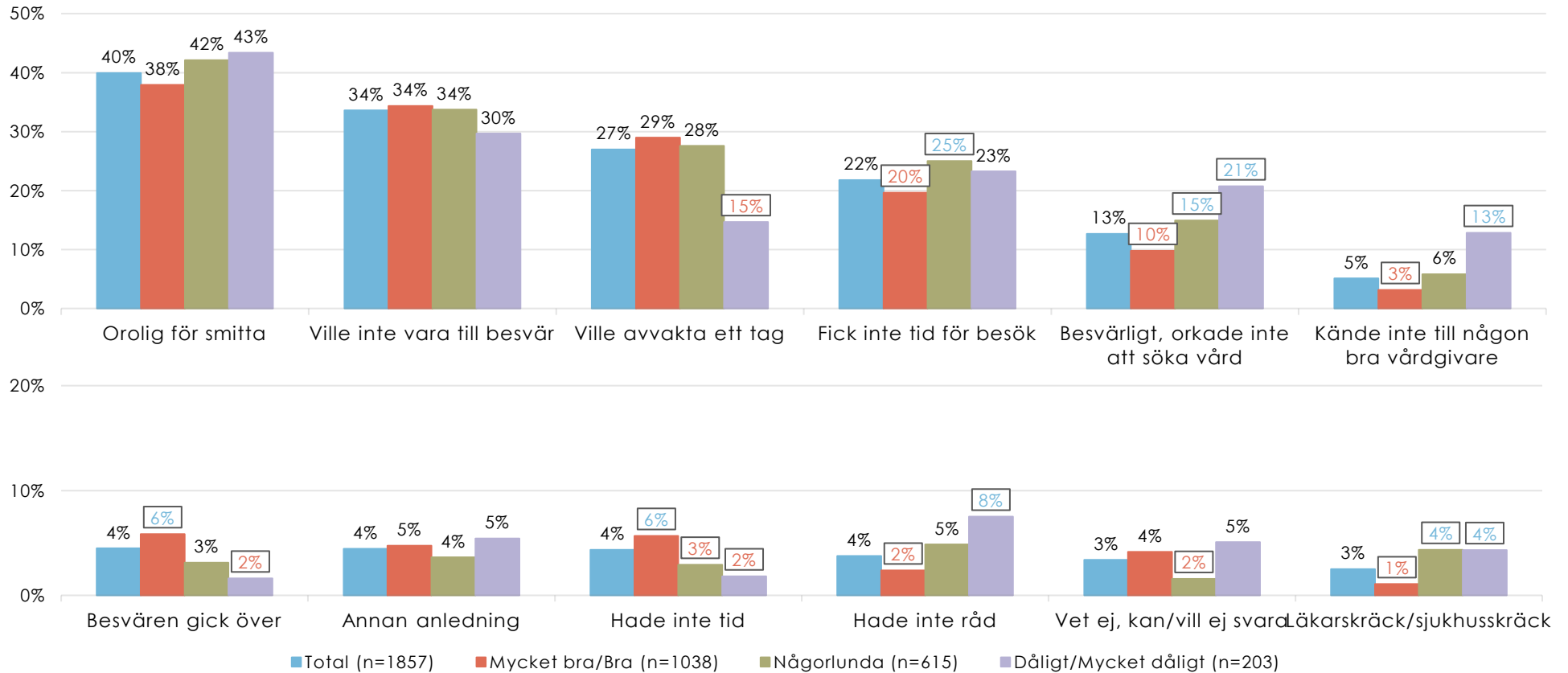
Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård - Ålder

- Noterbart uppgav de yngre åldersgrupperna (18-39 år) i högre grad att de "inte ville vara till besvär"
- De äldsta var i högre grad än övriga oroliga för smitta.

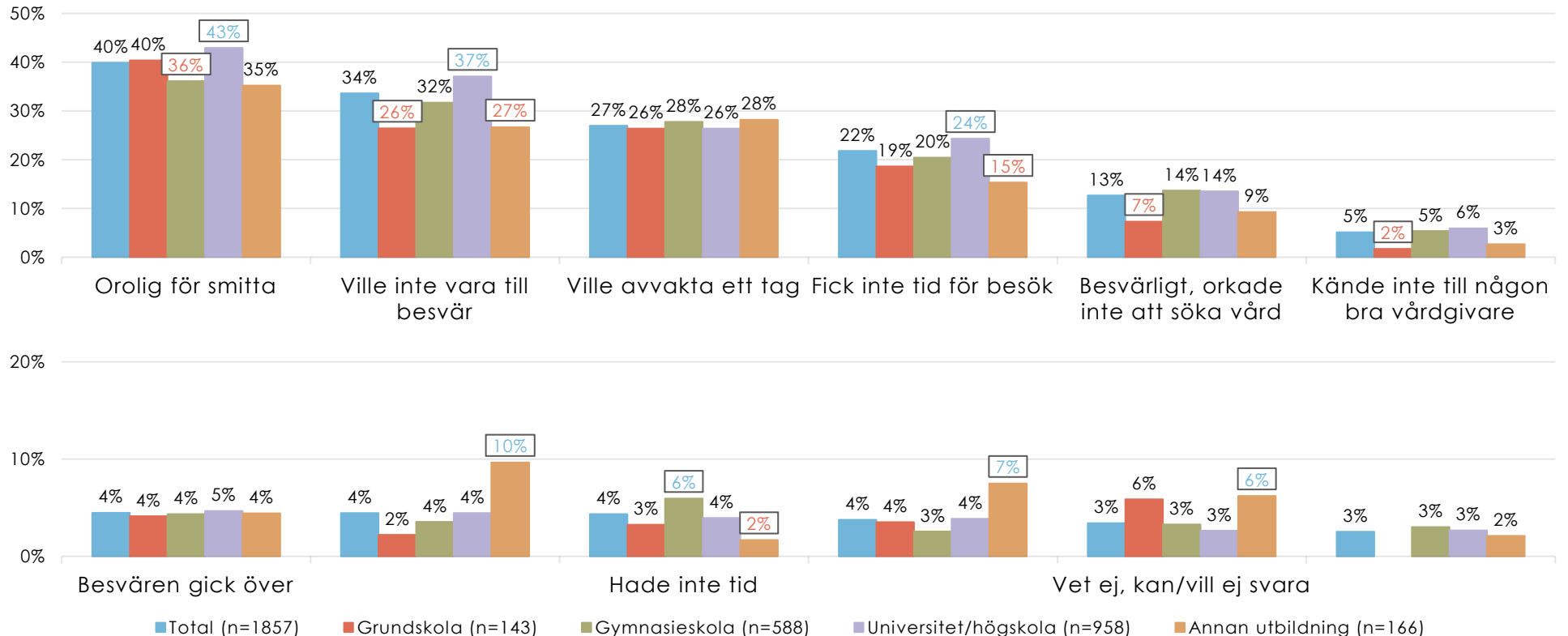
Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård - Hälsotillstånd

- I relation till upplevt hälsotillstånd kan vi se att som upplever sitt hälsotillstånd som dåligt/mycket dåligt i högre grad uppger att det var "besvärligt..." och/eller att de inte "kände till någon bra vårdgivare".
- Överlag var skillnaderna mellan grupperna små.

Orsak till att respondenterna har undvikit att söka vård - Utbildningsnivå

- Även i relation till utbildning var orsakerna likartade.
- Personer med universitet/högskoleutbildning stod ut som mer "oroliga för smitta" och att de "inte ville vara till besvär".

Jämförelser med tidigare undersökningar – orsak ej sökt vård

Svarsalternativ	Vårdbarometern 2009 (Region Skåne)*	Vårdbarometern 2010 (Region Skåne)**	Nationella Folkhälsoenkäten - Tandhälsa (2021)	HSB 2022 Region Skåne****
Ville inte vara till besvär	4%	2%	-	34%
Ville vänta/avvakta sjukdomsförlopp	40%	19%	-	27%
Tillgänglighet/fick inte tid hos någon läkare	10%	13%	-	22%
Kände inte till någon bra läkare	2%	1%	-	5%
Hade inte tid	10%	12%	11%	4%
Annan anledning	3%	12%	38%	4%
Hade inte råd/ekonomiska skäl	1%	2%	43%	4%
Besvärligt/krångligt/orkade inte	12%	12%	-	3%
Läkar-/sjukhus-/tandläkarskräck	1%	1%	18%	3%
Orolig för smitta	-	-	-	40%
Kan inte få någon hjälp	15%	9%	-	-
Besviknen på sjukvården	-	10%	-	-
Besvären gick över	-	6%	11%	4%
Jag visste inte vart jag skulle vända mig	-	1%	-	-

Frågor om varför respondenten avstått/undvikit vård har ställts i tidigare undersökningar men med något olika formuleringar och svarsalternativ. Vissa jämförelser poängteras nedan:

- Att respondenterna är orolig för smitta var högt (40%) i HSB 2022 men fanns inte med i övriga undersökningar, då svarsalternativet blev mer relevant i samband med coronapandemin.
- En hög andel i 3 av 4 undersökningar säger att anledningen att de inte har sökt vård är att de ville avvakta sjukdomsförloppet.
- Andelen som menar att de inte hade tid eller att det var besvärligt/krångligt har minskat sedan 2009 och 2010.
- Andelen som inte vill vara till besvär eller som anser att det var på grund av tillgänglighet/inte fått tid hos läkare har ökat sedan 2009 och 2010.
- I folkhälsoenkäten hade samtliga svarsalternativ en högre andel än övriga undersökningar, vilket kan förklaras med att frågan hade betydligt färre svarsalternativ.

* I Vårdbarometern 2009 var frågeställningen "Vad var den främsta orsaken till att du inte sökte sjukvård trots behov?" och respondenten gavs 10 svarsalternativ att välja mellan (exklusive vet ej).

** I Vårdbarometern 2010 var frågeställningen "Vad var den främsta orsaken till att du inte sökte sjukvård trots behov?" och respondenten gavs 13 svarsalternativ att välja mellan (exklusive vet ej).

*** I Nationella Folkhälsoenkäten var frågeställningen "Vilken var orsaken eller orsakerna till att du inte sökte tandläkarvård?" och respondenten gavs 5 svarsalternativ att välja mellan.

**** I HSB och Nationella Folkhälsoenkäten kunde respondenterna ange flera svarsalternativ vilket inte var fallet i de två andra undersökningarna.

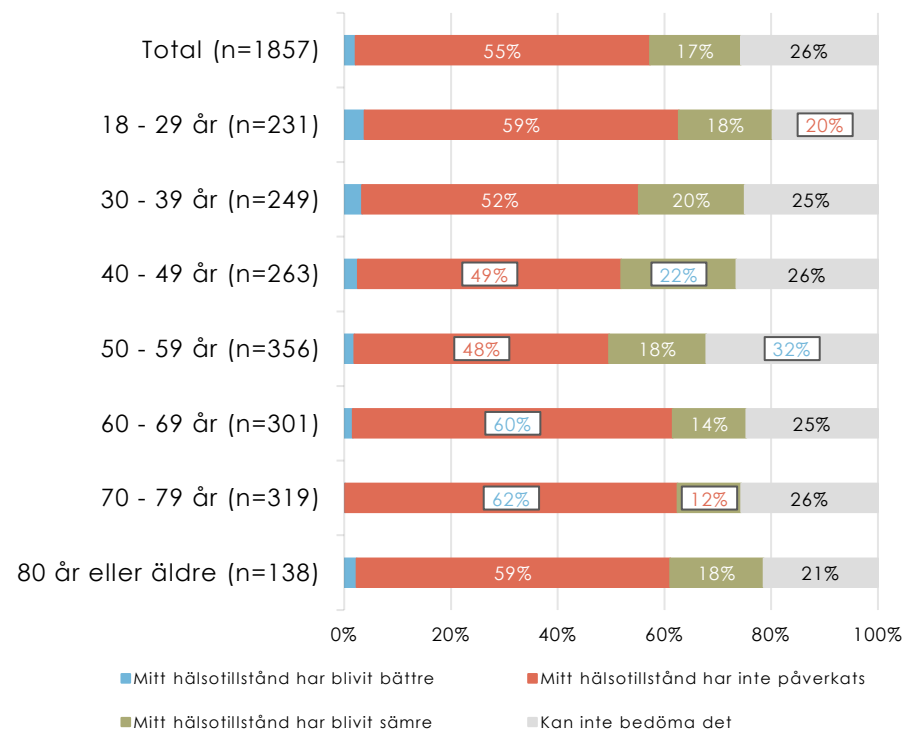
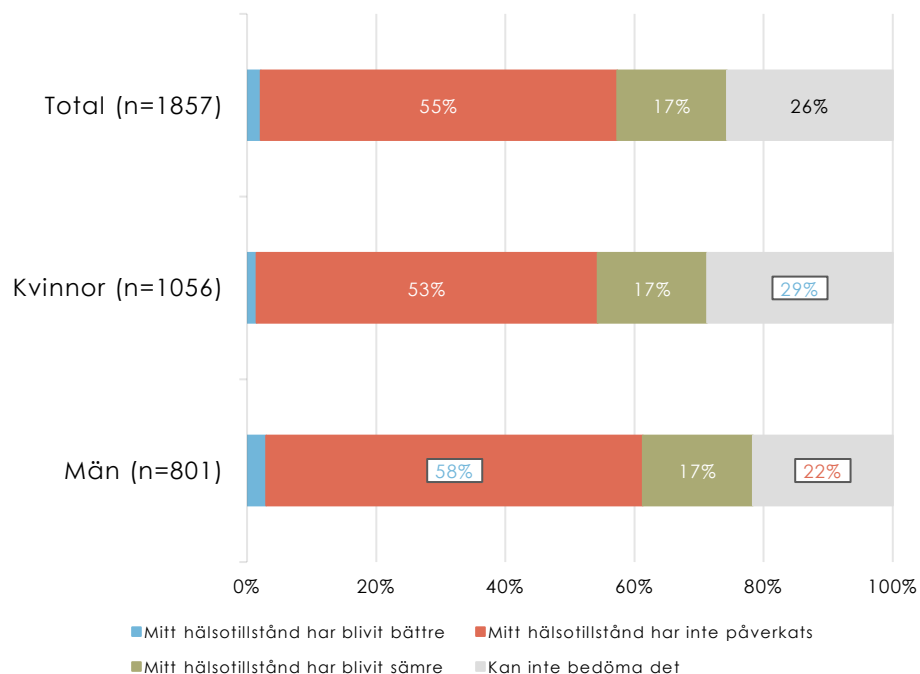

Har hälsotillståndet påverkats av att
respondenterna undvikit att söka vård?

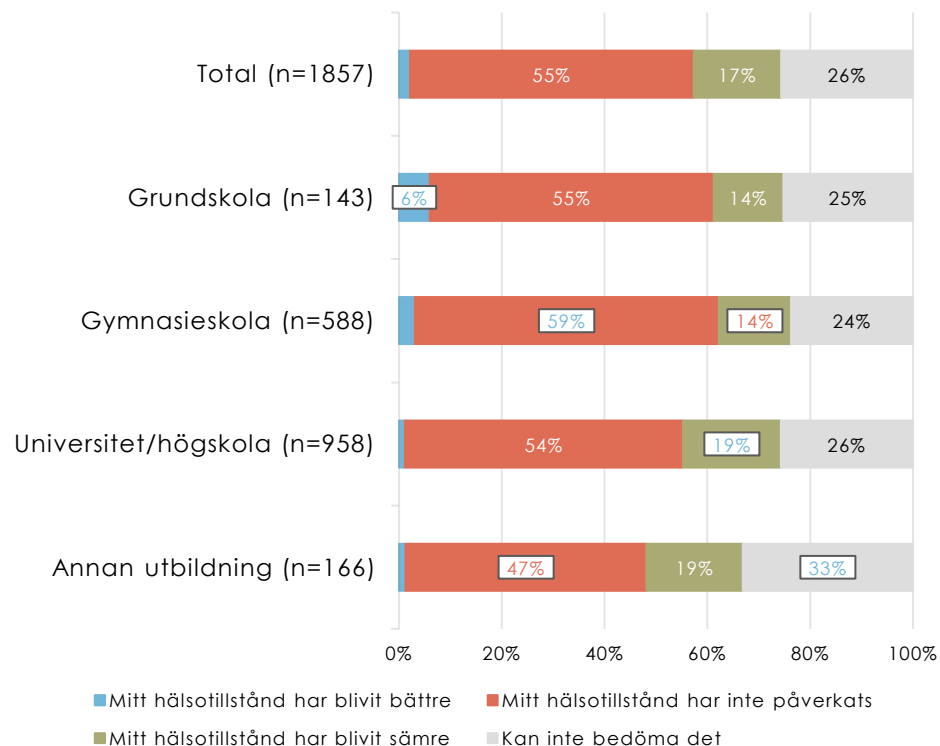
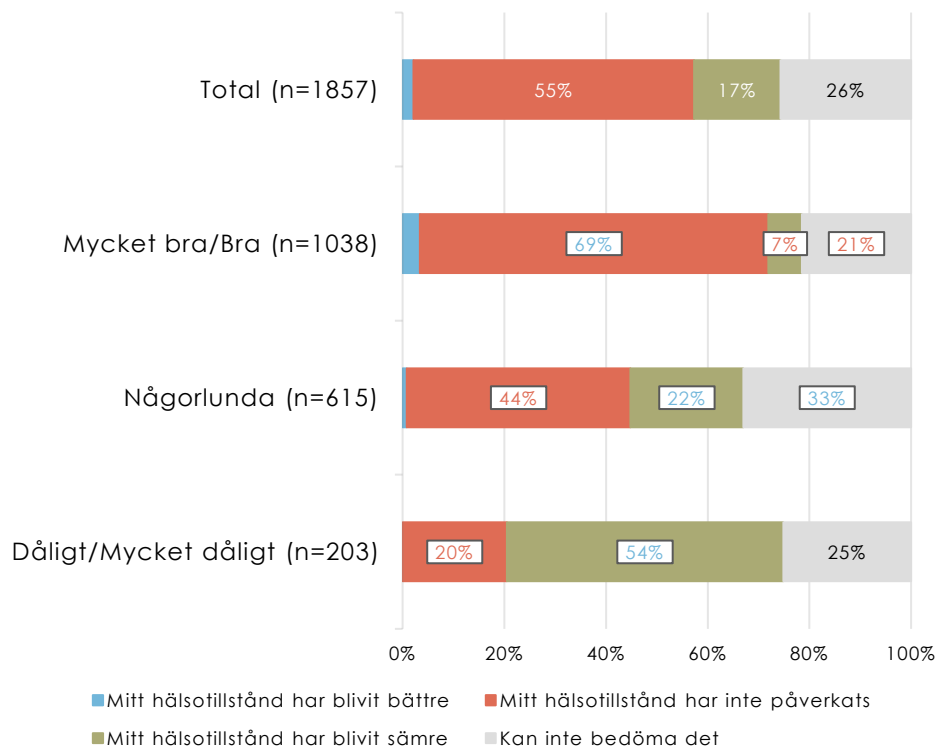
Påverkat hälsotillstånd på grund av att respondenterna undvikit att söka vård – Kön och ålder

- En följdfråga ställdes till de som uppgav att de undvikit att söka vård.
- Totalt uppgav nästan 6 av 10 att deras hälsotillstånd inte påverkats medan nästan 2 av 10 uppgav att det försämrats.
- Män uppgav i högre grad att deras hälsotillstånd inte påverkats medan kvinnor i högre grad uppgav att de inte kan bedöma frågan.
- I relation till ålder är det personer 60-79 år som uppgav att det inte påverkat deras hälsotillstånd medan personer 40-49 år i högre grad uppgav att det har påverkats till det sämre.

Påverkat hälsotillstånd på grund av att respondenterna undvikit att söka vård – Hälsotillstånd och utbildningsnivå

- Även i relation till denna fråga tycks det egna hälsotillståndet vara det som påverkar mest.
- Av de personer som uppger att deras hälsotillstånd är dåligt/mycket dåligt är det över hälften som uppger att deras hälsotillstånd påverkats till det sämre till följd av att de undvikit att söka vård på grund av pandemin.

Jämförelser med tidigare undersökningar – påverkat hälsotillstånd

- Det är 10 procent fler som anser att deras hälsotillstånd försämrats på grund av att de avstått från vård i HSB 2022 än i Vårdanalys 2021.

Svarsalternativ	Vårdanalys (2021)*	HSB 2022**
Ja	7%	17%
Övriga svarsalternativ	93%	83%

* I Vårdanalys 2020-2021 var frågeställningen "Bedömer du att ditt hälsotillstånd har påverkats på grund av detta?" (det vill säga påverkats av att ha avstått/undvikit att söka vård) och gavs sex svarsalternativ där "Mitt hälsotillstånd har blivit betydligt sämre" och "Mitt hälsotillstånd har blivit något sämre" presenteras som "Ja" i tabellen ovan.

Sammanfattning

Region Skåne beställde fyra extrafrågor i Hälso- och sjukvårdsbarometern (HSB) 2022 som har presenterats i denna rapport. Nedan presenteras en övergripande sammanfattning av resultatet samt jämförelser med tidigare liknande undersökningar:

- Runt **en fjärdedel** av skåningarna har **förändrade förväntningar på vården**, vilket är ungefär lika hög andel som i de undersökningar som jämförs.
- Lika många, cirka **1 av 4**, har **undvikit att söka vård** på grund av coronapandemin. Det är en högre andel än i andra jämförbara undersökningar.
- **Orsakerna** till att skåningarna undvikit att söka vård är främst på grund av att de var **oroliga för smitta** och att de **inte ville vara till besvär**. I andra undersökningar var orsaker som att respondenter vill avvakta sjukdomsförloppet och att det var besvärligt/krångligt vanligare än vad de var i HSB 2022.
- Nästan **2 av 10** av de skåningar som undvikit att söka vård uppger att deras **hälsotillstånd har påverkats till det sämre** av att inte söka vård. Detta är en högre andel än i Vårdanalys rapport från 2021.
- **Män** och de **äldre åldersgrupperna** har i en **lägre grad** förändrade förväntningar på vården och har i en lägre grad undvikit att söka vård.
- Nästan **4 av 10** av de med **dåligt hälsotillstånd** har undvikit att söka vård och över **hälften** av dessa anser att den uteblivna vården har påverkat deras hälsotillstånd **till det sämre** – vilket är 8 gånger mer än de som anser sig ha ett bra hälsotillstånd.

